

فیبروز سیستیک

مترجم: مرجان جلیلی دانشجوی کارشناسی رادیولوژی

زیر نظر: دکتر علی طریقت نیا

منبع: <https://www.radiologyinfo.org/en>

فیبروز سیستیک

فیبروز سیستیک باعث ایجاد مخاط ضخیم می شود که مجاری و لوله های داخل ریه ها، روده و پانکراس را مسدود می کند. این تجمع می تواند باعث عفونت های شدید و گاهی کشنده و سوء جذب مواد مغذی شود. همچنین می تواند بر غدد عرق و دستگاه تناسلی مردان تأثیر بگذارد. فیبروز سیستیک بیشتر یک بیماری اطفال است.

برای تشخیص فیبروز سیستیک، پزشکان معمولاً آزمایش خون انجام می دهند. آنها ممکن است عرق را از نظر محتوای نمک بالا آزمایش کنند، که می تواند نشان دهنده فیبروز سیستیک باشد. اگر تشخیص تأیید شود، پزشکان ممکن است وضعیت را با رادیوگرافی قفسه سینه، سی تی اسکن یا ام آر آی قفسه سینه یا شکم، سونوگرافی شکم یا سی تی اسکن سینوسی ارزیابی کنند. هیچ درمانی برای فیبروز سیستیک وجود ندارد. اما، پیشرفت های اخیر در مراقبت از بیمار به طور قابل توجهی طول عمر مورد انتظار بیماران را افزایش داده است. پزشک شما ممکن است تغییرات سبک زندگی، داروها، درمان های قفسه سینه یا جراحی را برای کمک به کاهش علائم توصیه کند.

فیبروز سیستیک چیست؟

فیبروز سیستیک چگونه تشخیص و ارزیابی می شود؟

فیبروز سیستیک چگونه درمان می شود؟

فیبروز سیستیک چیست؟

فیبروز سیستیک یک بیماری ژنتیکی تهدید کننده زندگی است که باعث می شود بدن مخاط غلیظ ایجاد کند. این مخاط غلیظ می تواند ایجاد شود و مجاری و لوله های داخل ریه ها، دستگاه گوارش و لوزالمعده را مسدود کند. تجمع ممکن است باعث عفونت های شدید و گاهی کشنده و مشکلات گوارشی شود. همچنین ممکن است غدد عرق و سیستم تولید مثل مردان را تحت تأثیر قرار دهد.

در حالی که فیبروز سیستیک ممکن است در افراد از هر نژادی رخ دهد، این بیماری در میان قفقازی های اروپای شمالی یا مرکزی رایج تر است.

علائم فیبروز سیستیک به شدت بیماری بستگی دارد، اما ممکن است شامل موارد زیر باشد:

تنگی نفس

عفونت های مکرر ریه

سرفه های مداوم

خس خس سینه

خستگی

گرفتگی بینی

دل درد

کاهش وزن

مدفوع غیر طبیعی و بدبو

یبوست

انسداد روده

ناباروری مردانه

در حال حاضر غربالگری برای فیبروز سیستیک و سایر شرایط در بدو تولد وجود دارد. بنابراین نوزادان اغلب بلافاصله پس از تولد، قبل از بروز علائم تشخیص داده می شوند. با این حال، تشخیص علائم اولیه در نوزادان مهم است که عبارتند از:

پوست با طعم شور

عدم افزایش وزن

تاخیر در رشد

پرولاپس رکتوم که در آن رکتوم خارج از بدن بیرون زده است.

فیبروز سیستیک چگونه تشخیص و ارزیابی می شود؟

برای تشخیص فیبروز سیستیک، پزشکان برای آزمایش ژنتیک نمونه خون می گیرند یا آزمایش عرق انجام می دهند. آزمایش عرق میزان نمک موجود در عرق فرد را اندازه گیری می کند. نمک زیاد در عرق می تواند نشان دهنده فیبروز سیستیک باشد.

ایالات متحده آمریکا، اکنون نیاز به غربالگری نوزادان از نظر فیبروز سیستیک از طریق آزمایش نمونه خون دارد. در برخی موارد، زنان باردار می توانند نوزادان خود را قبل از تولد از طریق آمنیوسنتز یا نمونه برداری از پرزهای کوریونی (CVS) آزمایش کنند. آمنیوسنتز مقدار کمی مایع را از کیسه آمنیوتیک (مایع اطراف جنین/جنین در حال رشد) خارج می کند. پزشک یک سوزن را از طریق شکم وارد می کند و نمونه را برای تجزیه و تحلیل آزمایشگاهی می فرستد. در طول CVS، پزشک از یک سوزن برای

برداشتن مقدار کمی جفت استفاده می کند. تجزیه و تحلیل آزمایشگاهی نمونه را برای فیبروز سیستیک و سایر بیماری های ژنتیکی ارزیابی می کند.

پزشکان ممکن است از آزمایش مدفوع، اسپرومتری یا کشت خلط برای ارزیابی فیبروز سیستیک استفاده کنند. آنها همچنین ممکن است آزمایش های تصویربرداری زیر را سفارش دهند:

سی تی اسکن قفسه سینه یا شکم (CT): در این معاینات از تجهیزات ویژه اشعه ایکس و رایانه برای تولید تصاویر دقیق از داخل ریه ها یا روده ها استفاده می شود. این تصاویر می توانند با جستجوی مخاط غیرطبیعی و گشاد شدن راه های هوایی در ریه ها، به تعیین شدت فیبروز سیستیک کمک کنند. این آزمون همچنین می تواند به دنبال عفونت باشد. این آزمون از پرتوهای یونیزان استفاده می کند. برای اطلاعات بیشتر در مورد CT به صفحه دوز پرتو در معاینات اشعه ایکس و CT مراجعه کنید.

رادیوگرافی قفسه سینه: این معاینه از دوز کمی از اشعه یونیزان برای تولید تصاویری برای ارزیابی راه های هوایی گشاد شده پر از مخاط و ارزیابی عفونت های ریوی که نیاز به درمان با آنتی بیوتیک دارند استفاده می کند. پزشکان به طور دوره ای از رادیوگرافی قفسه سینه برای مشاهده تغییرات در بیماران فیبروز سیستیک و رد سایر بیماری های تنفسی مانند پنومونی یا کلاپس ریه استفاده می کنند. برای اطلاعات بیشتر درباره اشعه ایکس، صفحه دوز پرتو در معاینات اشعه ایکس و CT را ببینید.

تصویربرداری رزونانس مغناطیسی قفسه سینه یا شکم (MRI): این آزمون ها از یک آهنربای قدرتمند، امواج رادیویی و یک رایانه برای تولید تصاویر دقیق از ریه ها و دستگاه گوارش استفاده می کنند. اگرچه رادیوگرافی قفسه سینه یا سی تی اسکن برای این بیماری بیشتر استفاده می شود، ام آر آی می تواند به ارزیابی آسیب ناشی از فیبروز سیستیک کمک کند.

- **سونوگرافی شکم:** این آزمون تصویربرداری از یک پروب کوچک، ژل و امواج صوتی برای تولید تصاویری از قسمت فوقانی شکم استفاده می کند. لوزالمعده، کبد و کیسه صفرا را که همگی تحت تاثیر فیبروز سیستیک قرار دارند، ارزیابی می شوند.

- **سی تی اسکن سینوس ها:** این معاینه از تجهیزات ویژه اشعه ایکس و یک کامپیوتر برای تولید تصاویر متعدد از حفره های سینوس پارانازال استفاده می کند. این می تواند به شناسایی پولیپ های بینی فقط در یک طرف کمک کند، که در بیماران مبتلا به فیبروز سیستیک شایع است.

فیبروز سیستیک چگونه درمان می شود؟

هیچ درمانی برای فیبروز سیستیک وجود ندارد. با این حال، پزشک ممکن است برای کمک به کاهش علائم و بهبود کیفیت زندگی موارد زیر را توصیه کند:

- تغییر سبک زندگی مانند تغذیه بهتر، استفاده از ویتامین ها، افزایش فعالیت بدنی، پرهیز از دخانیات و اجتناب از دود سیگار.
- داروهایی مانند آنتی بیوتیک ها و داروهای استنشاقی ممکن است به باز شدن راه های هوایی و پاکسازی آنها از مخاط و عفونت کمک کنند.
- درمان های قفسه سینه یا تکنیک های پاکسازی راه هوایی (ACT) ممکن است به شل شدن مخاط کمک کند، که از طریق سرفه کردن، خلط راحت تر از ریه ها دفع می شود.
- در موارد شدید، ممکن است به جراحی یا سایر روش ها برای بهبود کیفیت زندگی نیاز باشد. این جراحی ها می تواند شامل پیوند ریه، روش هایی برای متوقف کردن خونریزی از ریه، برداشتن پولیپ بینی، یا معرفی یک لوله تغذیه برای کمک به رساندن مواد مغذی مناسب باشد.